

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 7.05.2018 r.

Adam Bodnar

II.518.3.2018.MH

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny

Szanowny Panie Ministrze

Przedmiotem mojego stałego zainteresowania pozostaje Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, uregulowany w art. 43 k.k.w., zwany w skrócie Funduszem Sprawiedliwości.

Zasady funkcjonowania Funduszu uległy niedawno istotnym zmianom w związku z głęboką modyfikacją treści art. 43 k.k.w.¹ oraz wydaniem rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Funduszu Sprawiedliwości².

Na skutek zmian wprowadzonych do art. 43 § 8 k.k.w. nastąpiło znaczne rozszerzenie katalogu celów, na które mogą być przeznaczone środki z Funduszu³. Lista tych celów pozostaje jednak w dalszym ciągu katalogiem zamkniętym, zaś same cele należy określać w świetle treści art. 43 § 2 k.k.w., który wskazuje, że „Fundusz jest państwowym funduszem celowym ukierunkowanym na pomoc pokrzywdzonym i świadkom, przeciwdziałanie przestępczości oraz pomoc postpenitencjarną”.

---

¹ Art. 3 ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1452), który wszedł w życie 12.08.2017 r.

² Dz. U. poz. 1760, wejście w życie: 20.09.2017 r.

³ Jednocześnie zaznaczyć należy, że ta sama nowelizacja usunęła z art. 43 § 8 pkt 2a pomoc prawną dla świadków. Zmiana ta jest niezrozumiała wobec faktu, że art. 87 § 2 k.p.k. dopuszcza korzystanie przez świadka z pomocy profesjonalnego pełnomocnika, jeśli wymagają tego jego interesy w toczącym się postępowaniu. Uzasadnienie projektu ustawy wskazuje jedynie, że „biorąc pod uwagę racjonalność wydatkowania proponuje się usunięcie możliwości udzielenia pomocy prawnej dla świadków, gdyż powyższa forma pomocy jest nieefektywna i niedostosowana do realiów postępowania karnego”, nie przedstawiając jednocześnie żadnych argumentów na poparcie tego stanowiska (druk sejmowy nr 1491, Sejm RP VIII kadencji).

Art. 43 § 19 pkt 4 k.k.w. pozostawia Ministrowi Sprawiedliwości do określenia w drodze rozporządzenia m.in. „szczegółowe zadania, na które przeznaczane są środki Funduszu”. Na szczególną uwagę zasługują wytyczne stanowiące część wspólną art. 43 § 19 k.k.w.; zgodnie z nimi Minister ma uwzględnić potrzebę skutecznego i racjonalnego wykorzystania środków Funduszu oraz osiągnięcia celów, dla których Fundusz został utworzony. Formalną realizację tego obowiązku stanowi rozporządzenie z dnia 13 września 2017 r.

Rozporządzenie to winno zatem zapewnić m.in., aby środki z Funduszu Sprawiedliwości trafiały w istocie na cele określone w art. 43 § 8 k.k.w. Funkcję tę pełni Dział V rozporządzenia zatytułowany „Szczegółowe zadania, na które przeznaczane są środki Funduszu Sprawiedliwości”, w szczególności jego rozdz. 1 odnoszący się do pokrzywdzonych i świadków (§ 36-38) oraz rozdz. 2 odnoszący się do osób pozbawionych wolności, zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych (§ 39-41). Zasadnicze wątpliwości budzi jednakże treść rozdz. 3 tegoż działu (§ 42-43) zatytułowanego „Pozostałe zadania finansowane ze środków Funduszu Sprawiedliwości” (a zatem niezwiązane ze wsparciem dla osób, których dotyczą rozdz. 1 i 2). I tak, zgodnie z jego postanowieniami, środki z Funduszu mogą być przeznaczone m. in. na:

- finansowanie robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, w tym również przygotowania do realizacji robót budowlanych, w szczególności kosztów opracowania dokumentacji projektowej, przygotowania gruntu pod budowę, ekspertyz, świadectw, operatów, prac geologicznych, niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy (§ 42 pkt 7 i § 43 pkt 3);
- zakup urządzeń i wyposażenia (§ 42 pkt 8 i § 43 pkt 4);
- zakup wartości niematerialnych i prawnych (§ 42 pkt 9 i § 43 pkt 5);
- zakup środków transportu i wyposażenia (§ 43 pkt 2).

Warto podkreślić, że katalog celów wskazanych w § 42 i 43 rozporządzenia jest otwarty, na co wprost wskazuje użyte w tych przepisach sformułowanie „w szczególności”. Rozporządzenie dopuszcza więc wykorzystanie środków z Funduszu także na inne cele, wybrane przez Dysponenta (Ministra Sprawiedliwości), niewymienione w rozporządzeniu. Wprowadzenie w rozporządzeniu otwartego katalogu celów zapewnia Dysponentowi daleko idącą swobodę i szeroki margines uznaniowości w alokowaniu środków z funduszu, i

stanowi pewien kontrast względem katalogu celów funduszu określonego w art. 43 § 8 k.k.w., który, jak wskazano powyżej, ma charakter zamknięty.

Jak wynika z doniesień medialnych oraz informacji publikowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości na stronie internetowej Ministerstwa, środki z Funduszu przeznaczane są m.in. na cele takie, jak „modernizacja zaplecza sportowo-rekreacyjnego” Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu⁴, wsparcie dla fundacji Lux Veritatis i Wyższej Szkoły Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu⁵, zakup sprzętu dla jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej⁶, na który, zgodnie z zapowiedzią z dnia 31 stycznia 2018 r., Ministerstwo Sprawiedliwości zamierza przeznaczyć „ponad 100 milionów złotych”⁷, czy też na ustawową działalność Centralnego Biura Antykorupcyjnego (w kwocie 13 milionów złotych)⁸.

W świetle powyższych informacji pojawiają się uzasadnione wątpliwości, czy środki z Funduszu Sprawiedliwości w istocie przeznaczane są na cele, o których mowa w art. 43 § 2 i 8 k.k.w.

Zwracam się więc z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o przedstawienie pełnego wykazu podmiotów, które otrzymały środki z Funduszu w 2017 r., wraz ze wskazaniem jaka faktyczna działalność tych podmiotów uzasadniała przyznanie im funduszy w świetle wymogów wpływających z art. 43 § 8 k.k.w. Proszę także o przedstawienie wyników konkursów już rozstrzygniętych w 2018 r., także ze wskazaniem działalności wygrywających podmiotów, która uzasadnia przyznanie im środków z Funduszu Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

---

⁴ B. Dunat, *Malwersacje Ziobry*, NIE 14/2018, s. 1 i 3.

⁵ <https://wiadomosci.radiozet.pl/Polska/Pieniadze-od-Ministerstwa-Sprawiedliwosci-dla-instytucji-o-Rydzika> (dostęp: 24.04.2018 r.)

⁶ <https://bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/fundusz-sprawiedliwosci/wsparcie-dla-osp/> (dostęp: 24.04.2018 r.)

⁷ <https://bip.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/fundusz-sprawiedliwosci/wsparcie-dla-osp/news,10737,ponad-100-mln-zl-z-funduszu-sprawiedliwosci-na.html> (dostęp: 24.04.2018 r.)

⁸ <https://www.tvn24.pl/wiadomosci-z-kraju,3/cba-otrzymalo-z-funduszu-sprawiedliwosci-13-milionow-zlotych-dotacji,788815.html> (dostęp: 24.04.2018 r.)